

Εκτός εποχής

1

Αναγκάστηκαν να αποχαιρετιστούν πριν από τον έλεγχο αποσκευών. Επειδή όμως στο μικρό αεροδρόμιο όλα τα γκισέ και τα σημεία ελέγχου ήταν στον ίδιο χώρο, μπόρεσε να την παρακολουθήσει με το βλέμμα του όσο εκείνη έβαζε την τσάντα της στον ιμάντα, περνούσε από τον ανιχνευτή κι έδειχνε την κάρτα επιβίβασης. Αλλά κι όταν την οδήγησαν στο αεροπλάνο που ήταν σταματημένο στο διάδρομο προσγείωσης, πίσω ακριβώς από τη γυάλινη πόρτα.

Κοίταζε κάθε τόσο προς το μέρος του και τον χαιρετούσε. Ανεβαίνοντας τη σκάλα του αεροπλάνου γύρισε για τελευταία φορά κι άγγιξε με την παλάμη την καρδιά της χαμογελώντας και κλαίγοντας. Όταν κάθηκε στο αεροπλάνο, εκείνος άρχισε να κουνά το χέρι του προς τα φινιστρίνια χωρίς να ξέρει αν τον έβλεπε. Έπειτα ακούστηκαν οι μηχανές, οι προπέλες άρχισαν να κινούνται, το αεροπλάνο κύλησε στο διάδρομο, επιτάχυνε και σηκώθηκε.

Η δική του πτήση ήταν σε μια ώρα. Πήρε καφέ κι εφημερίδα και κάθισε σ' έναν πάγκο. Από τότε που είχαν γνωριστεί δεν είχε διαβάσει εφημερίδα, ούτε είχε καθίσει κάπου μόνος μ' έναν καφέ. Όταν μετά από ένα τέταρτο δεν είχε διαβάσει ούτε μία αράδα και δεν είχε

πει ούτε μία γουλιά, σκέφτηκε: Ξεσυνήθισα να είμαι μόνος. Του άρεσε αυτή η σκέψη.

2

Είχε φτάσει πριν δεκατρείς μέρες. Η σεζόν είχε τελειώσει και μαζί της κι ο καλός καιρός. Έβρεχε, κι αυτός πέρασε το απόγευμα μ' ένα βιβλίο στο μπαλκόνι της φτηνής πανσιόν. Την επόμενη μέρα, όταν αποφάσισε να βγει στη βροχή και να περπατήσει στην παραλία μέχρι το φάρο, συνάντησε τη γυναίκα πρώτα στον πηγαϊμό κι έπειτα στο γυρισμό. Χαμογέλασαν ο ένας στον άλλο, με περιέργεια την πρώτη φορά, με κάποια οικειότητα τη δεύτερη. Όσο μακριά κι αν κοίταζες, ήταν οι μόνοι περιπατητές, και μοιράζονταν τον ίδιο καπμό και την ίδια χαρά, αφού και οι δύο θα προτιμούσαν έναν καθαρό, γαλανό ουρανό, απολάμβαναν όμως την απαλή βροχή.

Το βράδυ καθόταν μόνη στη μεγάλη βεράντα της καλής ψαροταβέρνας, που είχε ήδη προετοιμαστεί για το φθινόπωρο κλείνοντας την πλαστική οροφή και τα συρόμενα πλαστικά παράθυρα. Είχε μπροστά της ένα γεμάτο ποτήρι και διάβαζε ένα βιβλίο – σήμαινε αυτό ότι δεν είχε φάει ακόμη κι ότι δεν περίμενε τον άντρα ή το φίλο της; Κοντοστάθηκε αμήχανος στην πόρτα και τότε εκείνη σήκωσε το βλέμμα και του χαμογέλασε φιλικά. Επιστράτευσε το θάρρος του, την πλησίασε, και ρώτησε αν του επέτρεπε να καθίσει στο τραπέζι της.

«Παρακαλώ», είπε εκείνη αφήνοντας το βιβλίο.

Κάθισε, κι επειδή εκείνη είχε ήδη παραγγείλει, μπόρεσε να τον συμβουλέψει. Παρήγγειλε μπακαλιάρo, δη-

λαδή ό,τι είχε παραγγείλει κι εκείνη. Στη συνέχεια δεν ήξεραν πώς να πιάσουν κουβέντα. Το βιβλίο δεν προσφερόταν· ήταν αφημένο έτσι ώστε δεν μπορούσε να διαβάσει τον τίτλο. Τελικά της είπε: «Έχουν κάτι ξεχωριστό οι αργοπορημένες διακοπές στο Ακρωτήριο».

«Επειδή ο καιρός είναι τόσο καλός;» Γέλασε.

Τον κορόιδευε; Την κοίταξε: δεν είχε ωραίο πρόσωπο, τα μάτια ήταν πολύ μικρά και το σαγόνι πολύ δυνατό, όμως η έκφραση δεν ήταν ειρωνική, ήταν χαρούμενη, ίσως να μαρτυρούσε κάποια ανασφάλεια. «Επειδή έχεις την παραλία δική σου. Επειδή βρίσκεις τραπέζι και σε εστιατόρια στα οποία δε θα έβρισκες εντός της σεζόν. Επειδή, όταν έχει λίγο κόσμο, νιώθεις μικρότερη μοναξιά απ' ό,τι όταν έχει πολύ».

«Έρχεστε πάντα αφού τελειώσει η σεζόν;»

«Έρχομαι για πρώτη φορά. Κανονικά θα 'πρεπε να είμαι στη δουλειά. Αλλά το δάχτυλό μου δεν έχει γίνει ακόμη καλά κι οι ασκήσεις που πρέπει να κάνω μπορούν να γίνουν εξίσου καλά εδώ όπως και στη Νέα Υόρκη». Κούνησε πάνω κάτω το μικρό δάχτυλο του αριστερού χεριού του, το λύγισε και το τέντωσε.

Εκείνη κοίταξε απορημένη το μικρό δάχτυλο. «Προς τι οι ασκήσεις;»

«Για το φλάουτο. Παίζω σε ορχήστρα. Εσείς;»

«Έμαθα να παίζω πιάνο, αλλά το κάνω σπάνια». Κοκκίνισε. «Δεν εννοούσατε αυτό. Όταν ήμουν μικρή έρχομουν συχνά εδώ με τους γονείς μου και μερικές φορές με πιάνει νοσταλγία. Κι όταν τελειώνει η σεζόν, το Ακρωτήριο έχει τη γοητεία που περιγράψατε. Όλα είναι πιο άδεια, πιο ήσυχα – μου αρέσει».

Δεν της είπε ότι δεν θα μπορούσε να πληρώσει δια-

κοπές εντός της σεζόν και θεώρησε ότι το ίδιο ίσχυε και για εκείνη. Φορούσε πάνινα παπούτσια, τζιν και μακό μπλουζάκι, στην πλάτη της καρέκλας της κρεμόταν ένα ξεθωριασμένο αδιάβροχο σακάκι. Όταν κοίταζαν μαζί τα κρασιά, είχε προτείνει ένα φτηνό λευκό Σεβινιόν. Του μίλησε για το Λος Άντζελες, για τη δουλειά της σε ένα ίδρυμα που έβαζε παιδιά από τα γκέτο να παίζουν θέατρο, για τη ζωή χωρίς χειμώνα, για τον βίαιο Ειρηνικό Ωκεανό, για την κυκλοφορία. Εκείνος της διηγήθηκε πώς έπεσε εξαιτίας ενός καλωδίου που είχε τοποθετηθεί λανθασμένα με αποτέλεσμα να σπάσει το δάχτυλο, πώς έσπασε το χέρι του πηδώντας από το παράθυρο όταν ήταν εννέα ετών και πώς έσπασε το πόδι του στο σκι στα δεκατρία του. Στην αρχή ήταν οι μόνοι που κάθονταν στη βεράντα, ύστερα ήρθαν κι άλλοι πελάτες, αλλά στο δεύτερο μπουκάλι κρασί ήταν πάλι μόνοι τους. Όταν κοίταξαν έξω από το παράθυρο, η θάλασσα και η παραλία είχαν βυθιστεί εντελώς στο σκοτάδι. Στη στέγη ακουγόταν ο ήχος της βροχής.

«Τι σχέδια έχετε γι' αύριο;»

«Ξέρω ότι το πρόγευμα συμπεριλαμβάνεται στις παροχές του ξενοδοχείου σας. Τι θα λέγατε όμως για ένα πρόγευμα στο σπίτι μου;»

Τη συνόδεψε. Κάτω από την ομπρέλα τον έπιασε αγκαζέ. Δεν μίλησαν. Το μικρό σπίτι της ήταν στο δρόμο του, ένα μίλι πριν το ξενοδοχείο. Στην πόρτα της το φως άναψε αυτόματα, κοιτάχτηκαν αιφνιδιασμένοι και υπερφωτισμένοι. Τον αγκάλιασε φευγαλέα κι εκείνος ένωσε την αύρα ενός φιλιού. Πριν κλείσει η πόρτα πρόλαβε να της πει: «Λέγομαι Ρίχαρντ. Πώς λέγεστε...».

«Λέγομαι Σούζαν».

3

Ο Ρίχαρντ ξύπνησε νωρίς, σταύρωσε τα χέρια πίσω από το κεφάλι κι άκουσε τη βροχή στα φυλλώματα των δέντρων και στα χαλίκια του δρόμου. Του άρεσε να ακούει το μονότονο, καθησυχαστικό θρόισμα, κι ας μην ήταν η καλύτερη υπόσχεση για τη μέρα. Τι θα έκανε με τη Σούζαν μετά το πρόγευμα; Θα πήγαιναν περίπατο στην παραλία; Ή στο δάσος γύρω απ' τη λίμνη; Θα έκαναν ποδήλατο; Δεν είχε ενοικιάσει αυτοκίνητο, υπέθετε ότι ούτε κι εκείνη είχε ενοικιάσει. Έτσι το εύρος των κοινών δραστηριοτήτων ήταν περιορισμένο.

Λύγισε και τέντωσε το μικρό δάχτυλο του χεριού ώστε αργότερα να χρειαστεί να κάνει λιγότερες ασκήσεις. Ένωθε κάποιο φόβο. Αν μετά το πρόγευμα η Σούζαν κι αυτός περνούσαν πράγματι τη μέρα μαζί, αν έτρωγαν μαζί, και ιδίως αν μαγεύρευαν μαζί, τι θα ακολουθούσε; Έπρεπε να της κάνει έρωτα; Να της δείξει ότι ήταν μια ποθητή γυναίκα κι αυτός ένας ποθητός κι άξιος άντρας; Επειδή αλλιώς εκείνη θα πληγωνόταν κι αυτός θα γινόταν ρεζίλι; Είχε χρόνια να πλαγιάσει με γυναίκα. Δεν ένιωθε ιδιαίτερα ποθητός κι άξιος, αλλά ούτε κι εκείνη την είχε βρει ιδιαίτερα ποθητή το τελευταίο βράδυ. Ήταν πολύ ομιλητική και περίεργη, άκουγε προσεχτικά, ήταν ζωηρή κι αστεία. Πριν πει οτιδήποτε, δίσταζε για ένα κλάσμα του δευτερολέπτου, κι όταν συγκεντρωνόταν, μισόκλεινε τα μάτια. Αυτό ήταν γοητευτικό. Αφύπνιζε το ενδιαφέρον του. Τον πόθο του όμως;

Στη σάλα τον περίμενε το πρόγευμα, κι επειδή το ηλικιωμένο ζευγάρι είχε μπει στον κόπο να στύψει πορτοκάλια και να φτιάξει ομελέτα και τηγανίτες, κάθισε κι

έφαγε για να μην τους απογοητεύσει. Η γυναίκα έβγαινε κάθε λίγο από την κουζίνα για να τον ρωτήσει αν ήθελε κι άλλο καφέ ή περισσότερο βούτυρο, μαρμελάδα, φρούτα ή γιαούρτι. Κατάλαβε τότε ότι ήθελε απλώς να κουβεντιάσει μαζί του. Τη ρώτησε λοιπόν πόσο καιρό ζούσε εδώ κι εκείνη άφησε την καφετιέρα στο τραπέζι και στάθηκε δίπλα του. Πριν σαράντα χρόνια ο άντρας της είχε πάρει μια μικρή κληρονομιά, κι έτσι είχαν αγοράσει το σπίτι στο Ακρωτήρι. Εκείνος σκόπευε ν' ασχοληθεί με τη συγγραφή, η ίδια με τη ζωγραφική. Αλλά ούτε η συγγραφή ούτε η ζωγραφική τελεσφόρησαν, κι όταν μεγάλωσαν τα παιδιά κι η κληρονομιά φαγώθηκε, μετέτρεψαν το σπίτι σε πανσιόν. «Αν θέλετε να μάθετε οτιδήποτε για το Ακρωτήρι, πού είναι τα ωραιότερα μέρη ή πού μπορείς να φας καλά, ρωτήστε εμένα. Κι αν βγείτε έξω σήμερα, ένα έχω να σας πω: ακόμα κι όταν βρέχει, η παραλία είναι παραλία, ενώ το δάσος είναι απλώς βρεγμένο».

Η ομίχλη κρεμόταν στα δέντρα του δάσους. Σκέπαζε επίσης τα σπίτια πέρα απ' το δρόμο. Το μικρό σπίτι όπου έμενε η Σούζαν ήταν του επιστάτη. Ο δρόμος που περνούσε δίπλα του οδηγούσε σ' ένα μεγάλο, μυστηριώδες σπίτι, καλυμμένο με ομίχλη. Μη βρίσκοντας κάποιο κουδούνι, χτύπησε την πόρτα. «Αμέσως», φώναξε εκείνη, και η φωνή της ακούστηκε από μακριά. Την άκουσε ν' ανεβαίνει βιαστικά μια σκάλα, ν' ανοίγει απότομα μια πόρτα, να διασχίζει ένα διάδρομο. Και να, στεκόταν τώρα μπροστά του, λαχανιασμένη και μ' ένα μπουκάλι σαμπάνια στο χέρι. «Ήμουν στο υπόγειο».

Η σαμπάνια τού προκάλεσε πάλι φόβο. Είδε τη Σούζαν και τον εαυτό του με τα ποτήρια στο χέρι να κάθο-

νται σε καναπέ μπροστά σε αναμμένο τζάκι. Τον πλησίασε. Είχε έρθει η ώρα.

«Τι στέκεσαι και χαζεύεις; Μπες μέσα!»

Στο μεγάλο δωμάτιο δίπλα στην κουζίνα υπήρχε πράγματι ένα τζάκι, με ξύλα στο πλάι του και έναν καναπέ μπροστά του. Η Σούζαν είχε στρώσει το τραπέζι στην κουζίνα. Ήπιε πάλι πορτοκαλάδα, έφαγε πάλι ομελέτα κι ακολούθησε φρουτοσαλάτα με καρύδια. «Ήταν όλα θεσπέσια. Όμως τώρα πρέπει οπωσδήποτε να βγω έξω, να τρέξω, να κάνω ποδήλατο ή να κολυμπήσω». Όταν εκείνη κοίταξε απορημένη τη βροχή, της ομολόγησε το διπλό πρόγευμά του.

«Δεν ήθελες ν' απογοητεύσεις τον Τζον και τη Λίντα; Μα εσύ είσαι θησαυρός!» Τον κοίταξε με χαρά και θαυμασμό. «Γιατί όχι, ας κολυμπήσουμε! Δεν έχεις μαγικό; Σκοπεύεις...» Τον κοίταξε με κάποια αμφιβολία, όμως συμφώνησε, έβαλε πετσέτες σε μια μεγάλη τσάντα κι έπειτα μια ομπρέλα, τη σαμπάνια και δύο ποτήρια. «Μπορούμε να πάμε μέσα από το οικοπέδο, είναι πιο όμορφα αλλά και πιο γρήγορα».

4

Πέρασαν μπροστά από το μεγάλο σπίτι, που με τις ψηλές κολόνες και τα κλειστά παντζούρια ήταν μυστηριώδες κι από κοντά. Ανέβηκαν τα πλατιά σκαλιά, στάθηκαν στο πλάτωμα ανάμεσα στις κολόνες, παρέκαμψαν το σπίτι και βρέθηκαν στη σκάλα για τη σκεπαστή βεράντα του επόμενου ορόφου. Από εδώ έβλεπες, θολά λόγω ομίχλης, πέρα από τις θίνες και την παραλία, την γκριζα θάλασσα.

«Είναι εντελώς γαλήνια», του ψιθύρισε.

Το έβλεπε από τόσο μακριά; Το άκουγε; Δεν έβρεχε πια, και η βαθιά σιγή τον έκανε κι αυτόν να ψιθυρίσει. «Πού είναι οι γλάροι;»

«Στ' ανοιχτά της θάλασσας. Όταν σταματά η βροχή, τα σκουλήκια ξεμυτίζουν από το χώμα και τα ψάρια βγαίνουν στην επιφάνεια».

«Δεν το πιστεύω».

Γέλασε. «Δε θα κολυμπήσουμε;» Άρχισε να τρέχει, τόσο γρήγορα και με τόση σιγουριά για το πού πατούσε, ώστε αυτός, που κουβαλούσε τη μεγάλη τσάντα, δεν μπορούσε να τη συναγωνιστεί. Στις θίνες την έχασε από τα μάτια του, κι όταν έφτασε στην παραλία, την είδε να βγάζει την τελευταία κάλτσα της και να τρέχει προς τη θάλασσα. Όταν κι αυτός έφτασε στο νερό, εκείνη ήταν ήδη στ' ανοιχτά.

Η θάλασσα ήταν πράγματι εντελώς γαλήνια και κρύα στην αρχή. Όμως όταν άρχισε να κολυμπά, του χάιδεψε το γυμνό κορμί. Ανοίχτηκε στα βαθιά κι ύστερα γύρισε ανάσκελα και χαλάρωσε. Ακόμα πιο βαθιά έκανε κρούουλ η Σούζαν. Όταν άρχισε πάλι η βροχή, απόλαυσε τις σταγόνες στο πρόσωπό του.

Η βροχή δυνάμωσε, δεν έβλεπε πια τη Σούζαν. Φώναξε. Κολύμπησε προς το μέρος όπου πίστευε ότι την είχε δει για τελευταία φορά και φώναξε πάλι. Όταν δυσκολευόταν πια να δει την ακτή, έκανε μεταβολή. Δεν ήταν γρήγορος στο κολύμπι, παρά τις προσπάθειές του προχωρούσε αργά, κι αυτή η βραδύτητα μετέτρεψε το φόβο του σε πανικό. Πόσο θ' άντεχε η Σούζαν; Είχε το κινητό του στην τσέπη του παντελονιού; Θα είχε σήμα εδώ στην ακτή; Πού ήταν το πλησιέστερο σπίτι; Η προ-

σπάθεια τον κατέβαλε, έγινε πιο βραδύς και πιο πανικόβλητος.

Είδε τότε μια χλωμή φιγούρα να βγαίνει από το νερό και να στέκεται στην παραλία. Η οργή τού έδωσε ώθηση. Πώς της είχε έρθει να τον τρομάξει τόσο; Όταν τον χαιρέτισε κουνώντας το χέρι της, δεν ανταπέδωσε το χαιρετισμό.

Όταν στάθηκε οργισμένος μπροστά της, εκείνη του χαμογέλασε. «Τι τρέχει;»

«Τι τρέχει; Πήγα να τρελαθώ απ' το φόβο μου όταν σε έχασα απ' τα μάτια μου. Γιατί δεν πέρασες από κοντά μου όταν επέστρεφες στην ακτή;»

«Δε σε είδα».

«Δε με είδες;»

Κοκκίνισε. «Έχω μεγάλη μυωπία».

Η οργή του του φάνηκε ξαφνικά γελοία. Στέκονταν γυμνοί και βρεγμένοι, η βροχή κυλούσε στα πρόσωπά τους, είχαν ανατριχιάσει κι έτρεμαν, προσπαθούσαν να ζεστάνουν το στήθος με τα χέρια τους. Τον κοίταξε με εκείνο το ευάλωτο, διερευνητικό βλέμμα, που, όπως εκείνος ήξερε πια, δεν ήταν έκφραση ανασφάλειας αλλά απλώς μυωπίας. Κοίταξε τις γαλάζιες φλέβες που διακρίνονταν στο λεπτό λευκό δέρμα της, τις τρίχες της ήβης της, που ήταν πυρρόξανthes παρά τ' ανοιχτόξανθα μαλλιά της, την επίπεδη κοιλιά και τους στενούς γοφούς, τα δυνατά χέρια και πόδια. Ντράπηκε για το σώμα του και ρούφηξε την κοιλιά. «Με συγχωρείς που ήμουν απότομος».

«Σε καταλαβαίνω, φοβήθηκες». Του χαμογέλασε πάλι.

Ένωθε αμήχανος. Πήρε τότε εκείνη την πρωτοβουλία, έδειξε με το κεφάλι το μέρος όπου βρίσκονταν τα πράγματά τους, φώναξε «εμπρός!» κι άρχισε να τρέχει.

Ήταν πιο γρήγορη από αυτόν και θα μπορούσε να τον αφήσει άνετα πίσω της. Αλλά έτρεχε πλάι του, κι αυτό του θύμιζε τα παιδικά του χρόνια, τη χαρά που ένιωθε όταν έτρεχε προς ένα κοινό τέρμα μαζί με τις αδελφές του ή τους φίλους. Είδε τα μικρά της στήθη, που κάλυπτε με τα χέρια της όσο στέκονταν στην ακτή, τον μικρό πσινό της.

5

Τα ρούχα τους είχαν βραχεί. Αλλά οι πετσέτες μέσα στην τσάντα ήταν στεγνές, κι έτσι ο Ρίχαρντ και η Σούζαν τυλίχτηκαν με αυτές, κάθισαν κάτω από την ομπρέλα και ήπιαν σαμπάνια.

Έγειρε πάνω του. «Μίλήσέ μου για σένα. Άρχισε από τη μητέρα και τον πατέρα σου, από τ' αδέρφια σου και φτάσε στο σήμερα. Είσαι απ' την Αμερική;»

«Από το Βερολίνο. Οι γονείς μου ήταν μουσικοδιδάσκαλοι, εκείνος δίδασκε πιάνο, εκείνη βιολί και πασαβιόλα. Ήμασταν τέσσερα παιδιά, αλλά μόνο εγώ πήγα σε μουσική ακαδημία, παρ' ότι οι τρεις αδελφές μου ήταν καλύτερες από μένα. Το 'θελε ο πατέρας μου· η σκέψη ότι μπορεί να αποτύχαινα, όπως είχε αποτύχει ο ίδιος, του ήταν ανυπόφορη. Για χάρη του λοιπόν πήγα στη μουσική ακαδημία, για χάρη του έγινα δεύτερος φλαουτίστας στη Φιλαρμονική Ορχήστρα της Νέας Υόρκης, για χάρη του θα γίνω κάποτε πρώτος φλαουτίστας σε κάποια άλλη καλή ορχήστρα.»

«Οι γονείς σου ζουν;»

«Ο πατέρας μου πέθανε πριν επτά χρόνια, η μητέρα μου πέρυσι.»

Συλλογίστηκε λίγο κι έπειτα ρώτησε: «Αν δεν είχες γίνει φλαουτίστας για χάρη του πατέρα σου, αλλά έκανες αυτό που θα ήθελες, τι θα γινόσουν;».

«Μη γελάσεις. Όταν πέθανε πρώτα ο πατέρας μου κι ύστερα η μητέρα μου, σκέφτηκα “επιτέλους είμαι πια ελεύθερος, μπορώ να κάνω αυτό που θέλω”. Όμως οι γονείς συνεχίζουν να ζουν μες στο κεφάλι μου και να με νουθετούν. Θα έπρεπε να μείνω εκτός για ένα χρόνο, να παρατήσω την ορχήστρα και το φλάουτο, θα έπρεπε να τρέξω, να κολυμπήσω, να συλλογιστώ, ίσως να καταγράψω πώς ήταν τα πράγματα στο σπίτι με τους γονείς και τις αδελφές μου. Για να ξέρω στο τέλος του χρόνου τι θέλω. Έστω κι αν αυτό θα ήταν πάλι το φλάουτο».

«Μερικές φορές ευχήθηκα να είχα κάποιον να με νουθετήσει. Οι γονείς μου σκοτώθηκαν σε αυτοκινητικό δυστύχημα όταν ήμουν δώδεκα ετών. Η θεία που με πήρε στο σπίτι της δεν αγαπούσε τα παιδιά. Δεν ξέρω καν αν με αγαπούσε ο πατέρας μου. Μερικές φορές έλεγε πως θα χαιρόταν αν μεγάλωνα, ώστε να μπορεί να κάνει κάτι μαζί μου – δε μου ακουγόταν και τόσο θετικό».

«Λυπάμαι. Πώς ήταν η μητέρα σου;»

«Όμορφη. Ήθελε να γίνω το ίδιο όμορφη με αυτή. Η γκαρνταρόμπα μου ήταν το ίδιο φίνα όσο η δική της, κι όταν η μητέρα με βοηθούσε να ντυθώ, ήταν υπέροχη, γεμάτη αγάπη και τρυφερότητα. Αν ζούσε, θα μπορούσε να μου μάθει πώς συναναστρέφεται φίλες-τέρατα και αναιδείς φίλους. Δε θα χρειαζόταν να τα μάθω όλα μόνη μου».

Κάθονταν κάτω από την ομπρέλα παραδομένοι στις αναμνήσεις. Σαν δυο παιδιά που χάθηκαν και νοσταλγούν το σπίτι τους, σκέφτηκε ο Ρίχαρντ. Θυμήθηκε αγα-

πημένα βιβλία των παιδικών του χρόνων, ιστορίες αγοριών και κοριτσιών που είχαν χαθεί κι επέζησαν σε σπηλιές και καλύβες, που σε κάποιο ταξίδι δέχτηκαν επίθεση και σύρθηκαν στη σκλαβιά, που τα άρπαξαν στο Λονδίνο και τ' ανάγκασαν να ζητιανεύουν και να κλέβουν ή στο Τεσίνο και τα πούλησαν στο Μιλάνο για να τα κάνουν καπνοδοχοκαθαριστές. Θρηνούσε μαζί με τα παιδιά για την απώλεια των γονιών τους και ήλπιζε να επιστρέψουν σύντομα κοντά τους. Αλλά το γοητευτικό σε αυτές τις ιστορίες ήταν ότι τα παιδιά τα κατάφερναν και χωρίς τους γονείς. Όταν επέστρεφαν τελικά στο σπίτι, είχαν αποκολληθεί από τους γονείς τους. Γιατί είναι τόσο δύσκολο να είσαι αυτόνομος όταν για κάτι τέτοιο χρειάζεσαι μόνο τον εαυτό σου και κανέναν άλλο; Αναστέναξε.

«Τι τρέχει;»

«Τίποτε», είπε και την αγάλιασε από τον ώμο.

«Μα αναστέναξες».

«Θα ήθελα να είχα προχωρήσει περισσότερο απ' ό,τι προχώρησα».

Σφίχτηκε πάνω του. «Μου είναι γνωστό αυτό το συναίσθημα. Αλλά δε χρειαζόμαστε κάποια ώθηση για να προχωρήσουμε; Για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα δε συμβαίνει τίποτε απολύτως και ξαφνικά βιώνουμε μια έκπληξη, συναντούμε κάποιον, παίρνουμε μια απόφαση και δεν είμαστε πια ίδιοι με πριν».

«Δεν είμαστε πια ίδιοι με πριν; Πριν έξι μήνες πήγα σε μια συνάντηση παλιών συμμαθητών, κι αυτοί που στο σχολείο ήταν σωστοί κι ευχάριστοι συνέχιζαν να είναι, όπως και τα κωλόπαιδα συνέχιζαν να είναι κωλόπαιδα. Το ίδιο θα σκέφτηκαν και οι άλλοι για μένα. Για μένα

ήταν ένα σοκ. Προσπαθείς να βελτιωθείς, νομίζεις πως αλλάζεις κι εξελίσσεσαι, ενώ οι άλλοι βλέπουν σ' εσένα αυτό που ήσουν πάντα».

«Εσείς οι Ευρωπαίοι είστε απαισιόδοξοι. Κατάγεστε από τη γηραιά ήπειρο και δεν μπορείτε να φανταστείτε έναν νέο κόσμο, μια νέα ανθρωπότητα».

«Έλα να περπατήσουμε λίγο στην παραλία. Η βροχή σχεδόν σταμάτησε».

Έσφιξαν πάνω τους τις πετσέτες και περπάτησαν στην ακτή, δίπλα στη θάλασσα. Περπατούσαν με τα πόδια γυμνά και η υγρή, κρύα άμμος τα γαργαλούσε.

«Δεν είμαι απαισιόδοξος. Ελπίζω πάντα ότι η ζωή μου θα βελτιωθεί».

«Κι εγώ το ίδιο».

Όταν η βροχή δυνάμωσε πάλι, επέστρεψαν στο σπίτι της Σούζαν. Κρύωναν. Την ώρα που ο Ρίχαρντ έκανε ντους, η Σούζαν κατέβηκε στο υπόγειο κι άναψε τη θέρμανση. Και την ώρα που η Σούζαν έκανε ντους, ο Ρίχαρντ άναψε φωτιά στο τζάκι. Φορούσε μια ρόμπα του πατέρα της Σούζαν που εκείνη είχε κρατήσει, κόκκινη, ζεστή, από βαρύ μαλλί κι επένδυση από μετάξι. Η Σούζαν κρέμασε τα βρεγμένα ρούχα τους για να στεγνώσουν και κατάφεραν να βρουν πώς λειτουργεί το σαμβάρι που βρισκόταν στο γείσο του τζακιού. Έπειτα κάθισαν στον καναπέ, εκείνη οκλαδόν στη μια γωνιά, αυτός γονατιστός στην άλλη, και ήπιαν τσάι κοιτώντας ο ένας τον άλλο.

«Ελπίζω να στεγνώσουν σύντομα τα ρούχα μου».

«Εγώ λέω να μείνεις εδώ. Μ' αυτή τη βροχή τι μπορείς να κάνεις; Θέλεις να κάτσεις μόνος στο δωμάτιό σου;»

«Ξέρεις...» Πήγε να πει ότι δεν ήθελε να γίνει φορτικός, δεν ήθελε να την ενοχλήσει και να αναστατώσει το ημερήσιο πρόγραμμά της. Όμως ήταν κούφια λόγια. Ήξερε ότι εκείνη χαιρόταν την παρέα του. Το διάβαζε στο πρόσωπό της, το άκουγε στη φωνή της. Της χαμογέλασε, στην αρχή ευγενικά, έπειτα αμήχανα. Τι θα γινόταν αν η κατάσταση της αφύπνιζε προσδοκίες στις οποίες εκείνος δεν θα μπορούσε ν' ανταποκριθεί; Όμως η Σούζαν πήρε ένα βιβλίο από τη στοίβα με τα βιβλία και τα περιοδικά που βρίσκονταν δίπλα στον καναπέ κι άρχισε να διαβάζει. Καθόταν και διάβαζε με τόση αυτάρκεια, τόση άνεση και τόση χαλαρότητα, ώστε κι αυτός άρχισε να χαλαρώνει. Έψαξε και βρήκε ένα βιβλίο που τον ενδιέφερε, όμως, αντί να διαβάσει, προτίμησε να την κοιτάζει. Μέχρις ότου εκείνη σήκωσε το βλέμμα και του χαμογέλασε. Ανταπέδωσε το χαμόγελο, χαλαρός επιτέλους, κι άρχισε να διαβάζει.

6

Όταν επέστρεψε γύρω στις δέκα στην πανσιόν, η Λίντα και ο Τζον κάθονταν μπροστά στην τηλεόραση. Τους είπε ότι δεν ήθελε πρόγευμα το επόμενο πρωί, θα προγευματίζε με τη νεαρή γυναίκα στο μικρό σπίτι, ένα μίλι παρακάτω, μια γνωριμία που είχε κάνει το βράδυ στο εστιατόριο.

«Δε μένει στο μεγάλο σπίτι;»

«Έχει πάψει από καιρό να μένει εκεί όταν έρχεται μόνη».

«Μα πέρυσι...»

«Πέρυσι ήρθε μόνη, αλλά είχε διαρκώς επισκέψεις».

Ο Ρίχαρντ άκουγε με αυξανόμενη σαστιμάρα τη Λίντα και τον Τζον. «Μιλάτε για τη Σούζαν...;» Συνειδητοποίησε ότι είχαν συστηθεί μόνο με τα μικρά ονόματά τους.

«Τη Σούζαν Χάρτμαν».

«Το μεγάλο σπίτι με τις κολόνες είναι δικό της;»

«Το αγόρασε ο παππούς της τη δεκαετία του '20. Μετά το θάνατο των γονιών της ο διαχειριστής το άφησε να ρημάξει, τσέπωνε το νοίκι και δε νοιαζόταν για τίποτε, όμως η Σούζαν τον απέλυσε πριν κάποια χρόνια κι ανακαίνισε τα σπίτια και τον κήπο».

«Θα κόστισε μια περιουσία, έτσι;»

«Ούτε που το κατάλαβε. Κι εμείς εδώ χαρήκαμε πολύ, υπήρχαν ενδιαφερόμενοι που ήθελαν να τεμαχίσουν το οικόπεδο και να χωρίσουν το σπίτι σε περισσότερες κατοικίες ή να το κατεδαφίσουν και να χτίσουν ξενοδοχείο. Όλα τότε εδώ θα εξελίσσονταν διαφορετικά».

Ο Ρίχαρντ καληνύχτισε τη Λίντα και τον Τζον και πήγε στο δωμάτιό του. Δεν θα είχε μιλήσει στη Σούζαν αν ήξερε τα πλούτη της. Δεν συμπαθούσε τους πλουσίους. Περιφρονούσε τα κληρονομημένα πλούτη και θεωρούσε τα αποκτημένα πλούτη προϊόν κλεψιάς. Οι γονείς του δεν κέρδιζαν ποτέ αρκετά για να δώσουν στα τέσσερα παιδιά τους ό,τι θα ήθελαν να δώσουν, αλλά κι ο ίδιος στη Φιλαρμονική Ορχήστρα της Νέας Υόρκης κέρδιζε μόνο όσα χρειαζόταν για να επιβιώσει σ' αυτή την ακριβή πόλη. Δεν είχε πλούσιους φίλους, ποτέ του δεν είχε.

Θύμωσε με τη Σούζαν. Λες και τον είχε εξαπατήσει. Λες και τον είχε παρασύρει για να πιαστεί στο δόκανο.

Είχε πιαστεί πράγματι στο δόκανο; Θα μπορούσε κάλλιστα να μην πάει το επόμενο πρωί να προγευματίσει μαζί της. Ή μπορούσε να πάει και να της πει ότι δεν μπορούσαν πια να βλέπονται, ότι ήταν πολύ διαφορετικοί, ότι οι ζωές τους ήταν πολύ διαφορετικές, ότι οι κόσμοι τους ήταν πολύ διαφορετικοί. Αλλά είχαν περάσει το απόγευμα μαζί μπροστά στο τζάκι, είχαν διαβάσει ο ένας στον άλλο κάποιες φράσεις, είχαν μαγειρέψει, είχαν φάει, είχαν πλύνει τα πιάτα, είχαν δει μια ταινία μαζί κι ένιωθαν και οι δύο καλά. Πώς ήταν τόσο διαφορετικοί;

Βούρτσισε τα δόντια του με τόση μανία, ώστε πλήγωσε το αριστερό μάγουλο. Κάθισε στο κρεβάτι, έπιασε το μάγουλό του και λυπήθηκε τον εαυτό του. Είχε πιαστεί πράγματι στο δόκανο. Είχε ερωτευτεί. Μόνο λιγάκι, είπε στον εαυτό του. Γιατί τι ήξερε πραγματικά για τη Σούζαν; Τι της έβρισκε πραγματικά; Τι θα γινόταν με το γεγονός ότι οι ζωές και οι κόσμοι τους διέφεραν τόσο; Ίσως για τρεις φορές να έβρισκε χαριτωμένο το μικρό ιταλικό εστιατόριο που άντεχε η τσέπη του. Θα έπρεπε στη συνέχεια να δέχεται να του κάνει εκείνη το τραπέζι; Ή θα έπρεπε να χρεώνει τις πιστωτικές κάρτες του;

Δεν κοιμήθηκε καλά. Ξυπνούσε κάθε τόσο, κι όταν στις έξι κατάλαβε ότι δεν θα μπορούσε πια να κοιμηθεί, παραιτήθηκε, ντύθηκε και βγήκε έξω. Ο ουρανός ήταν γεμάτος σκούρα σύννεφα, αλλά η ανατολή ρόδιζε. Αν ήθελε να μη χάσει τον ήλιο ν' ανατέλλει μέσα από τη θάλασσα, έπρεπε να βιαστεί, να τρέξει με τα παπούτσια που φορούσε, κι ας μην ήταν τα αθλητικά του. Οι σόλες έσκαγαν με θόρυβο στο οδόστρωμα, τρόμαζαν πρώτα ένα σμήνος κορακιών κι ύστερα μερικούς λαγούς. Το κόκκινο στην Ανατολή έγινε πιο πλατύ κι έντονο. Ο Ρί-

χαρντ είχε δει ένα παρόμοιο κόκκινο στη Δύση, όμως ποτέ στην Ανατολή. Μπροστά στο σπίτι της Σούζαν προσπάθησε να μην κάνει θόρυβο.

Έφτασε στην παραλία. Μέσα από μια πυρωμένη θάλασσα ο ήλιος αναδύθηκε χρυσός προς τον φλεγόμενο ουρανό. Μόνο για λίγες στιγμές, έπειτα τα σύννεφα έσβησαν τα πάντα. Ο Ρίχαρντ δεν ένιωσε μόνο να σκοτεινιάζει ξαφνικά αλλά και να κάνει περισσότερο κρύο.

Δεν χρειαζόταν να προσπαθήσει να μην κάνει θόρυβο μπροστά στο σπίτι της Σούζαν. Εκείνη είχε ξυπνήσει ήδη. Καθόταν στα ριζά μιας θίνας, τον είδε, σηκώθηκε και τον πλησίασε. Περπατούσε αργά. Κοντά στις θίνες η άμμος ήταν παχιά και το βάδισμα δύσκολο. Ο Ρίχαρντ προχώρησε προς το μέρος της, αλλά μόνο από ευγένεια. Θα προτιμούσε να τη βλέπει να περπατά, με ήρεμο βήμα, στιβαρή κορμοστασιά, με το κεφάλι άλλοτε σκυφτό κι άλλοτε σηκωμένο, με το βλέμμα της στραμμένο σταθερά σε αυτόν κάθε φορά που σήκωνε το κεφάλι. Καθώς προχωρούσαν ο ένας προς τον άλλο, ο Ρίχαρντ ένιωθε σαν να διαπραγματεύονταν κάτι, δεν ήξερε όμως τι. Δεν καταλάβαινε το ερώτημα που έθετε το πρόσωπό της και ποια απάντηση έβρισκε στο δικό του. Της χαμογέλασε, όμως εκείνη δεν ανταπέδωσε το χαμόγελο. Τον κοίταξε μόνο σοβαρά.

Όταν στάθηκαν αντικριστά, τον έπιασε από το χέρι. «Έλα!» Τον οδήγησε στο σπίτι κι από τη σκάλα στην κρεβατοκάμαρα. Γδύθηκε, ξάπλωσε στο κρεβάτι και τον κοίταξε να γδύνεται και να ξαπλώνει. «Σε περίμενα από καιρό».